अमूर *a.* Ved. Not perplexed or bewildered, not ignorant, infallible. अर्धमर्धेन पयसा पृणक्ष्यर्धेन शुष्म वर्धसे अमूर Av. 5. 1. 9.

अमूर्त *a.* Formless, shapeless, incorporeal, unembodied (opp. मूर्त where Muktā. says मूर्तत्वम् = अवच्छिन्नपरिमाणवत्त्वम्) द्वे वाव ब्रह्मणो रूपे मूर्तं चामूर्तं च Bṛi. Up. 2. 3. 1. **–र्तः** N. of Śiva. **–Comp. –गुणः** (in Vaiś. Phil.) a quality considered to be अमूर्त or incorporeal such as धर्म, अधर्म &c.; धर्माधर्मौ भावना च शब्दो बुद्ध्यादयोऽपि च। एते मूर्तगुणाः सर्वे Bhāṣa P. **–रजस्** A son of Kuśa (by Vaidarbhī); Mb.

अमूर्ति *a.* Formless, shapeless. कालो मूर्तिरमूर्तिमान् Maitrī 6. 14. **–र्तिः** N. of Viṣṇu. **–र्तिः** *f.* Shapelessness; (*m.* pl.) A class of Manes who have no definite form.

अमूर्तिमत् *a.* Formless &c. *m.* N. of Viṣṇu.

अमूल, –लक *a.* 1 Rootless (lit.); पशवोऽमूला ओषधयोऽ मूलिन्यः Śat. Br.; (fig.); without basis or support, baseless, groundless. **–2** without authority; not being in the original; इहान्वयमुखेनैव सर्वं व्याख्यायते मया। नामूलं लिख्यते किंचित् Malli. Introduction of Ṭīkā on R. **–3** without material cause, as the *Pradhāna* of the Sāṅkhyas; मूलं मूलाभावादमूलम्. **–4** Not fixed in the earth, moving. **–ला** N. of a plant (अग्निशिखा, Mar. कळलावी).

अमूल्य *a.* Priceless, invaluable.

अमृक्त *a.* Ved. 1 Unhurt, unharmed, safe. **–2** Unwashed.

अमृज *a.* without toilet &c; परिक्लिष्टैकवसनाममृजां राघवप्रियाम् (ददर्श) Rām. 6. 81. 10.

अमृणालम् [सादृश्ये नञ्] The root of a fragrant grass (वीरण, Mar. काळा वाळा) used for screens &c.

अमृत *a.* 1 Not dead; अमृते जारजः कुण्डः Ak. **–2** Immortal; अपाम सोममृता अभूम Rv. 8. 48. 3; U. 1. 1. ब्रह्मणो हि प्रतिष्ठाहममृतस्याव्ययस्य च Bg. 14. 27. **–3** Imperishable, Indestructible, eternal. **–4** Causing immortality. **–5** Beautiful, agreeable, desired. पाञ्चजन्याभिषिक्तश्च राजाऽमृतमुखोऽभवत् Mb. 12. 40. 17. **–तः 1** A god, an immortal, deity. आरुरोह यथा देवः सोमोऽमृतमयं रथम् Mb. 12. 37. 44. **–2** N. of Dhanvantari, physician of the gods; also N. of Indra, of the sun, of Prajāpati, of the soul, Viṣṇu and Śiva. **–3** N. of a plant (वनमुद्ग, Mar. मटकी) **–4** N. of the root of a plant (वाराहीकन्द, Mar. डुकरकंद). **–ता 1** Spirituous liquor. **–2** N. of various plants; *e. g.* आमलकी, हरीतकी, गुडूची, मागधी, तुलसी, इन्द्रवारुणी, ज्योतिष्मती, गोरक्षदुग्धा, अतिविषा, रक्तत्रिवृत्, दूर्वा, स्थूलमांसहरीतकी. **–3** N. of one of the Nāḍīs in the body; नाडीनामुदयक्रमेण जगतः पञ्चामृताकर्षणात् Māl. 5. 2. **–5** One of the rays of the sun; सौरीभिरिव नाडीभिरमृताख्याभिरम्मयः R. 10. 58. **–तम् 1** (*a*) Immortality, imperishable state; न मृत्युरासीदमृतं न तर्हि Rv. 10. 129. 2; Ms. 22. 85. (*b*) Final beatitude, absolution; तपसा किल्बिषं हन्ति विद्ययामृतमश्नुते Ms. 12. 104; स श्रिये चामृताय च Ak. **–2** The collective body of immortals. **–3** (*a*) The world of immortality, Paradise, Heaven; the power of eternity, immortal light, eternity. **–4** Nectar of immortality, ambrosia, beverage of the gods (opp. विष) supposed to be churned out of the ocean; देवासुरैरमृतमम्बुनिधिर्ममन्थे Ki. 5. 30; विषादप्यमृतं ग्राह्यम् Ms. 2. 239; विषमप्यमृतं क्वचिद्भवेदमृतं वा विषमीश्वरेच्छया R. 8. 46; oft. used in combination with words like वाच्, वचनम्, वाणी &c; कुमारजन्मामृतसंमिताक्षरम् R. 3. 16; आप्यायितोऽसौ वचनामृतेन Mb.; अमृतं शिशिरे वह्निरमृतं क्षीरभोजनम् Pt. 1. 128 the height of pleasure or gratification. **–5** The Soma juice. **–6** Antidote against poison. **–7** The residue or leavings of a sacrifice (यज्ञशेष); विघसाशी भवेन्नित्यं नित्यं वाऽमृतभोजनः Ms. 3. 285. **–8** Unsolicited alms, alms got without solicitation; मृतं स्याद्याचितं भैक्षममृतं स्यादयाचितम् Ms. 4. 4-5. **–9** Water; मथितामृतफेनाभमरजोवस्त्रमुत्तमम् Rām. 5. 18. 24. अमृताध्मातजीमूत U. 6. 21; अमृतादुन्मथ्यमानात् K. 136; cf. also the formulas अमृतोपस्तरणमसि स्वाहा and अमृतापिधानमसि स्वाहा; Mahānār. Up. 7 and 10; repeated by Brāhmaṇas at the time of sipping water before the commencement and at the end of meals. **–10** A drug. **–11** Clarified butter; अमृतं नाम यत् सन्तो मन्त्रजिह्वेषु जुह्वति Śi. 2. 107. **–12** Milk; अमृतं च सुधा चैव सुधा चैवामृतं तथा Mb. 13. 67. 12. **–13** Food in general. **–14** Boiled rice. **–15** Anything sweet, anything lovely or charming; a sweetmeat. यथामृतघटं दंष्ट्रा मकरा इव चार्णवम् Rām. 7. 7. 3. **–16** Property. **–17** Gold. **–18** Quicksilver. **–19** Poison. **–20** The poison called वत्सनाभ. **–21** The Supreme Spirit (ब्रह्मन्). **–22** N. of sacred place. **–23** N. of particular conjunctions of *Nakṣatras* (lunar asterisms) with week days (वारनक्षत्रयोग) or of lunar days with week days (तिथिवारयोग). **–24** The number four. **–25** splendour, light. [cf. Gr. *ambrotos, ambrosia;* L. *immortalis*]. cf. अमृतं वारि सुरयोर्निर्वाणे चातिसुन्दरे। अयाचिते यज्ञशेषे पुंसि धन्वन्तरेऽपि च। पीयूषे च धृते दीप्तावाचार्ये विबुधेऽपि च। हरीतक्यामामलक्यां गलूच्यामपि तत्स्त्रियाम्। Nm. **–Comp. –अंशुः, –करः, –दीधितिः, –द्युतिः, –रश्मिः** &c. epithets of the moon; अमृतदीधितिरेष विदर्भजे N. 4. 104; अमृतांशूद्भव born from the moon; from whom was born the moon, N. of Viṣṇu. **–अंशुकः** An interior variety of gems having white rays, Kau. A. 2. 11. **–अक्षर** *a.* immortal and imperishable; क्षरं प्रधानममृताक्षरं हरः Śvet. Up. **–अग्रभूः** N. of the horse of Indra (उच्चैःश्रवस्); अमृताग्रभुवः पुरेव पुच्छम् Śi. 20. 43. **–अन्धस्, –अशनः, –आशिन्** *m.* 'one whose food is nectar'; a god, an immortal. **–अपिधानम्** Water sipped after eating nectar-like food so as to overlay it like a cover. **–असु** *a.* whose soul is immortal; अमृतासुर्वर्धमानः सुजन्मा Av. 5. 1. 1. **–आशः 1** N. of Viṣṇu. **–2** a god; इदं कार्यममृताशाः शृणोमि Mb. 12. 299. 7. **–आसङ्गः** a sort of collyrium. **–आहरणः** N. of Garuḍa who once stole Amrita. **–इष्टका** a kind of sacrificial brick shaped like the golden head of men, beasts &c. (पशुशीर्षाणि). **–ईशः, –ईश्वरः** N. of Śiva. **–उत्पन्ना** a fly.